

STRESZCZENIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO Z REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014-2020 ZA ROK 2014 I 2015

*przygotowane na podstawie art. 50 ust. 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego
i Rady (UE) nr 1303/2013ⁱ*

WSTĘP

Zawartość przedmiotowa sprawozdania rocznego z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) została określona w *rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 808/2014 ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)*.

Szczegółowa struktura sprawozdania, w tym zawartych w nim tabel, wynika z wytycznych Komisji Europejskiej.

W rozdziale I sprawozdania zawarto informacje dotyczące realizacji Programu jako całości, a także w układzie Priorytetów i działań. Ponadto, rozdział ten zawiera również wybrane informacje dotyczące realizacji finansowej Programu oraz realizacji celów w ujęciu tabelarycznym.

W kolejnych rozdziałach zawarto:

- informacje o postępach realizacji planu ewaluacji,
- informacje o kwestiach wpływających na realizację Programu, w tym kroki podjęte w celu zapewnienia jakości i skuteczności wdrażania Programu,
- informacje o wdrożeniu Pomocy Technicznej (w tym działania podjęte w związku z utworzeniem i funkcjonowaniem KSOW oraz reklama Programu),
- informacje o działaniach podjętych w celu spełnienia warunków wstępnych określonych w Programie.

W ostatnim rozdziale zawarto tabele przedstawiające szczegółowe informacje dotyczące realizacji finansowej oraz realizacji celów i wskaźników.

Wszelkie dane dotyczą stanu na 31 grudnia 2015 r., jeśli nie zaznaczono inaczej.

INFORMACJE NA TEMAT REALIZACJI PROGRAMU

PROW 2014-2020 został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr:

- 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz
- 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR,

a także aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa.

Podstawą prawną funkcjonowania PROW 2014-2020 w Polsce są: *ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020* (Dz. U. 2015 poz. 349) oraz *ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności* (Dz. U. 2015 poz. 378).

PROW 2014-2020 został przyjęty decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2014 r.

PROW 2014-2020 jest finansowany z budżetu UE (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich - EFRROW) i z krajowych środków publicznych. Łączna kwota dofinansowania ze środków publicznych w ramach Programu to ponad 13,6 mld euro. Alokacja środków z budżetu UE wynosi ok. 8,7 mld euro. Udział krajowych środków publicznych wynosi ponad 4,9 mld euro.

Z budżetu PROW 2014-2020 finansowane są również zobowiązania podjęte w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Ogółem w ramach PROW 2014-2020 do dnia 31 grudnia 2015 r. **złożono 778 477 wniosków** o przyznanie pomocy finansowej.

Zatwierdzono do realizacji 394 482 operacje. Do końca 2015 r. zakontraktowano 9% budżetu Programu¹.

Do końca okresu sprawozdawczego **zrealizowano płatności w kwocie 1 123 481 126 zł** (268 267 149 euro), co stanowi 2% budżetu Programu, na rzecz 439 760 beneficjentów.

¹ Wskaźnik uwzględnia zobowiązania z poprzednich okresów programowania.

PRIORYTETY I CELE SZCZEGÓŁOWE REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU

PRIORYTET 1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz na obszarach wiejskich (P1), w tym cele szczegółowe:

- 1A) *Wspieranie innowacyjności, współpracy i rozwoju bazy wiedzy na obszarach wiejskich*
- 1B) *Wzmacnianie powiązań między rolnictwem, produkcją żywności i leśnictwem a badaniami i innowacją, w tym do celów ulepszonego zarządzania środowiskiem i lepszych wyników*
- 1C) *Wspieranie uczenia się przez całe życie oraz szkolenia zawodowego w sektorach rolnictwa i leśnictwa*

Priorytet 1 jest priorytetem horyzontalnym. Dla tego priorytetu nie został wydzielony odrębny budżet w ramach Programu.

Realizacja celów Priorytetu 1:

Wskaźniki *Procent wydatków w ramach artykułów 14, 15 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do ogółu wydatków poniesionych w ramach PROW 2014-2020; Łączna liczba operacji współpracy otrzymujących wsparcie w ramach działania dotyczącego współpracy (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013) (grupy, sieci/klastry, projekty pilotażowe...); Łączna liczba uczestników szkolenia na podstawie art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013* – zostały zrealizowane na poziomie 0%. W ramach działań stanowiących podstawę do obliczenia wartości ww. wskaźników nie zakończono realizacji żadnej operacji.

PRIORYTET 2. Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami (P2), w tym cele szczegółowe:

- 2A) *Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także różnicowania produkcji rolnej*
- 2B) *Ułatwianie wejścia rolników posiadających odpowiednie umiejętności do sektora rolnictwa, a w szczególności wymiany pokoleń*

Limit środków Priorytetu 2: środki EFRROW **2,85 mld** euro, środki ogółem **4,47 mld** euro
Środki zakontraktowane do końca 2015 r.: **0%**

Realizacja celów Priorytetu 2:

Wskaźniki *Procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich na inwestycje związane z restrukturyzacją lub modernizacją; Procent gospodarstw rolnych korzystających z planów rozwoju działalności gospodarczej/ inwestycji dla młodych rolników otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich* - zostały zrealizowane na poziomie 0%. W ramach działań stanowiących podstawę do obliczenia wartości ww. wskaźników nie zakończono realizacji żadnej operacji.

PRIORYTET 3. Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie (P3), w tym cele szczegółowe:

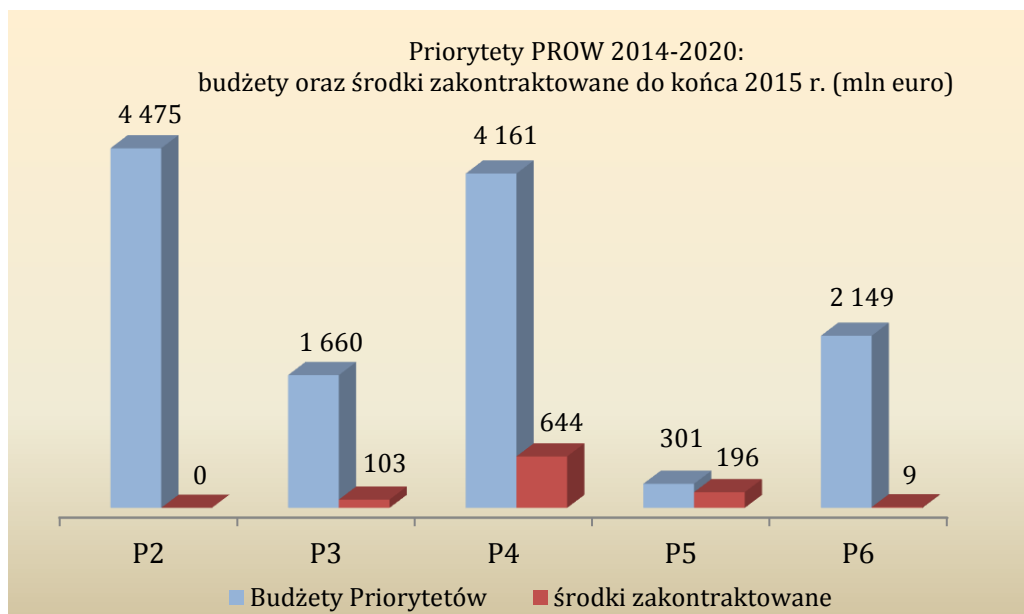
- 3A) *Poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy producentów oraz organizacje międzybranżowe*
- 3B) *Wspieranie zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem w gospodarstwach*

Limit środków Priorytetu 3: środki EFRROW **1,06 mld** euro, środki ogółem **1,66 mld** euro.

Środki zakontraktowane do końca 2015 r. – wyłącznie zobowiązania z poprzedniego okresu programowania: **6%**

Realizacja celów Priorytetu 3:

Wskaźniki *Procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie w ramach systemów jakości, rynków lokalnych i krótkich cykli dostaw oraz grup/organizacji producentów; Liczba beneficjentów w ramach inwestycji zapobiegających zniszczeniu potencjału produkcji rolnej* - zostały zrealizowane na poziomie 0%. W ramach działań stanowiących podstawę do obliczenia wartości ww. wskaźników nie zakończono realizacji żadnej operacji.

PRIORYTET 4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem (P4), w tym cele szczegółowe:

4A) *Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000 i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów*

4B) *Poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów*

4C) *Zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania glebą*

Limit środków Priorytetu 4: środki EFRROW **2,65 mld** euro, środki ogółem **4,16 mld** euro.

Środki zakontraktowane do końca 2015 r. - łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów programowania: **15%**; środki wypłacone: **2,5%**

Realizacja celów Priorytetu 4:

Wskaźniki *Grunty rolne w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną lub krajobraz(ha), Grunty rolne w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarki wodnej (ha), Grunty rolne w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą lub zapobiegania erozji gleby (ha)* do końca 2015 roku zostały osiągnięte na poziomie 0%. W ramach działań stanowiących podstawę do obliczenia wartości ww. wskaźników nie zrealizowano żadnych płatności (żadna powierzchnia nie została objęta wsparciem).

PRIORYTET 5. Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu (P5), w tym cel szczegółowy:

5E) *Promowanie ochrony pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie*

Limit środków Priorytetu 5: środki EFRROW **191,5 mln** euro, środki ogółem **301,0 mln** euro.

Środki zakontraktowane do końca 2015 r. - wyłącznie zobowiązania z poprzedniego okresu programowania: **65%**; środki wypłacone: **0,3%**

Wskaźnik celu *Procent gruntów rolnych i leśnych objętych umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania dwutlenku węgla i ochrony węgla* realizowany jest przez wsparcie w ramach działania M08. Do końca 2015 roku w ramach działania M08 wsparciem objęto powierzchnię 2 878,84 ha, co wpłynęło na realizację wskaźnika na poziomie 0,01%.

PRIORYTET 6. Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich (P6), w tym cele szczegółowe:

6A) *Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw, a także tworzenia miejsc pracy*

6B) *Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich*

Limit środków Priorytetu 6: środki EFRROW **1,37 mld** euro, środki ogółem **2,15 mld** euro.

Środki zakontraktowane do końca 2015 r.: **0,4%**; środki wypłacone: **0,3%**

Realizacja celów Priorytetu 6:

Wskaźniki *Miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem; Procent ludności wiejskiej objętej strategiami lokalnego rozwoju; Procent ludności wiejskiej korzystającej z ulepszonych usług / infrastruktury; Miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (LEADER)* - zostały zrealizowane na poziomie 0%. W ramach działań stanowiących podstawę do obliczenia wartości tego wskaźnika nie zakończono realizacji żadnej operacji, jak również do końca 2015 r. nie zakończono procesu wyboru strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

STAN REALIZACJI PROW 2014-2020 NA 31 GRUDNIA 2015 R.

Działanie / poddziałanie / typ operacji		Limit środków (zł)	Zawarte umowy / wydane decyzje *			Zrealizowane płatności			Limit środków (euro)
Kod	Nazwa		liczba	kwota (zł)	wykorzystanie limitu (zł)	liczba operacji	kwota (zł)	wykorzystanie limitu (euro)	
1	Transfer wiedzy i działalność informacyjna	247 265 351	0	0		0	0		58 001 302
2	Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw	319 743 222	0	0		0	0		75 002 515
3	Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych	140 700 115	0	25 562 123	18,17%	0	0		33 004 179
3.1	Wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości (Zobowiązania z PROW 2014-2020)			0					
	Zobowiązania 2007-2013			25 562 123					
3.2	Wsparcie na przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych								
4	Inwestycje w środki trwałe	14 205 202 069	0	0		0	0		3 332 129 687
4.1	Modernizacja gospodarstw rolnych	10 235 978 010							2 401 064 486
	Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000	262 180 650							61 500 000
	Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach OSN	159 866 250							37 500 000
4.2	Przetwórstwo i marketing produktów rolnych	2 954 628 682							693 070 461
4.3	Scalanie gruntów	592 548 476							138 994 740
5	Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof (...)	1 769 109 628	0	0		0	0		414 981 968
6	Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej	9 421 101 711	0	0		0	0		2 209 918 067
6.1	Premie dla młodych rolników	3 060 896 140							717 997 734
6.2	Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej	1 764 667 520							413 939 978
6.3	Restrukturyzacja małych gospodarstw	3 764 234 877							882 980 666
6.4	Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych	277 098 823							64 999 372
6.5	Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa	554 204 351							130 000 317
7	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich	4 582 690 466	0	0		0	0		1 074 966 683
7.2	Budowa lub modernizacja dróg lokalnych								
	Gospodarka wodno-ściekowa								
7.4	Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej								

Działanie / poddziałanie / typ operacji		Limit środków (zł)	Zawarte umowy / wydane decyzje *			Zrealizowane płatności			Limit środków (euro)
Kod	Nazwa		liczba	kwota (zł)	wykorzystanie limitu (zł)	liczba operacji	kwota (zł)	wykorzystanie limitu (euro)	
	Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów								
7.6	Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego								
8	Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów	1 283 165 495	42	834 188 857	65,01%	560	4 163 836	0,33%	300 997 069
	Zobowiązania 2014-2020		0	0		0	0		
	Zobowiązania 2007-2013		42	434 915 788		191	1 491 094		
	Zobowiązania 2004-2006					369	2 672 742		
9	Tworzenie grup producentów i organizacji producentów	1 717 976 212	0	415 221 181	24,17%	0	0		402 987 547
w tym:	Zobowiązania 2014-2020			0					
	Zobowiązania 2007-2013			415 221 181					
10	Działanie rolno - środowiskowo - klimatyczne	5 047 778 046	0	1 679 756 020	33,28%	0	0		1 184 062 782
w tym:	Zobowiązania 2014-2020			0					
	Zobowiązania 2007-2013			1 679 756 020					
11	Rolnictwo ekologiczne	2 984 005 935	0	607 875 416	20,37%	0	0		699 961 515
w tym:	Zobowiązania 2014-2020			0					
	Zobowiązania 2007-2013			607 875 416					
13	Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami	9 232 813 233	394 141	458 479 019	4,97%	385 828	440 982 173	4,79%	2 165 998 652
w tym:	Zobowiązania 2014-2020		393 506	455 510 356		385 183	439 233 476		
	Zobowiązania 2007-2013 (część kamp. 2014)		635	2 968 663		645	1 748 697		
16	Współpraca	247 258 649	0	0					57 999 730
19	Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER	3 133 276 737	299	37 180 000	1,19%	296	25 779 600	0,83%	734 999 913
19.1	Wsparcie przygotowawcze		299	37 180 000		296	25 779 600		
19.2	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju								
19.3	Wdrażanie projektów współpracy								
19.4	Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji								
20	Pomoc techniczna	887 932 924	0	0		0	0		208 283 391
	Renty strukturalne	2 424 546 353		1 278 662 413	52,74%	107 552	652 555 517	28,13%	560 000 000
RAZEM		57 644 566 145	394 482	5 336 925 030	9,26%	494 236	1 123 481 126	1,99%	13 513 295 000

* W przypadku działań wieloletnich 3.1, 8, 9, 10, 11 i Renty strukturalne - kwoty umów/decyzji odnoszą się do szacowanych wypłat dla beneficjentów, którzy podjęli zobowiązania w ramach PROW 2004-06, 2007-13 oraz 2014-20 i które mogą być finansowane w ramach budżetu PROW 2014-20.

DZIAŁANIA PODJĘTE W CELU ZAPEWNIENIA JAKOŚCI I SKUTECZNOŚCI WDRAŻANIA PROGRAMU

Prowadzenie działań dotyczących zapewnienia skutecznej realizacji Programu jest zadaniem Instytucji Zarządzającej.

W ramach tych działań, Instytucja Zarządzająca w lutym 2015 r. zakończyła prace nad dwiema ustawami - obiema z dnia 20 lutego 2015 r.: *o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* (Dz. U. poz. 349) oraz *o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności* (Dz. U. poz. 378), dającymi podstawy prawne do uruchomienia Programu na poziomie kraju.

Następnie na podstawie posiadanych delegacji ustawowych Instytucja Zarządzająca przystąpiła do opracowania aktów wykonawczych. Do dnia 31 grudnia 2015 roku opublikowano łącznie 28 rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w tym: 21 rozporządzeń określających szczegółowe zasady i tryb przyznawania pomocy i wypłat w ramach poszczególnych instrumentów PROW 2014-2020 oraz 7 rozporządzeń horyzontalnych, mających na celu pomoc w skutecznym zarządzaniu Programem, określających m.in. zasady podziału środków na poszczególne lata i województwa, przeprowadzania kontroli oraz zasady prowadzenia monitoringu i ewaluacji PROW 2014-2020.

Jednocześnie trwały intensywne prace związane z akredytacją agencji płatniczych. W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 w zakresie wyznaczenia instytucji właściwej dla akredytacji agencji płatniczych i specjalnej akredytacji dla jednostki koordynującej, analogicznie jak w przypadku perspektywy finansowej 2007 - 2013, akredytacji będzie udzielał Minister Finansów.

W celu zapewnienia ciągłości realizacji zadań przez agencje płatnicze i wypłat dla beneficjentów wspólnej polityki rolnej w ustawie z dnia 27 maja 2015 r. *o finansowaniu wspólnej polityki rolnej* (Dz. U. poz. 1130, z późn. zm.) wprowadzono przepisy art. 26 dotyczące akredytacji agencji płatniczych i specjalnej akredytacji dla jednostki koordynującej. Zgodnie z tymi przepisami, akredytacje agencji płatniczych przyznane w rozporządzeniach Ministra Finansów wydanych na podstawie ustawy *o uruchamianiu środków z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej* mają zastosowanie, w zakresie w jakim zostały udzielone, do działań kontynuowanych i płatności realizowanych przez agencje płatnicze w perspektywie finansowej 2014-2020, do czasu wydania rozporządzeń akredytacyjnych na podstawie ustawy z dnia 27 maja 2015 r. *o finansowaniu wspólnej polityki rolnej*. Utrzymana w mocy została również specjalna akredytacja udzielona jednostce koordynującej.

W wyniku intensywnych prac wdrożeniowych możliwe było przeprowadzenie pierwszych naborów wniosków w ramach PROW 2014-2020 w marcu 2015 roku.

Po dokonaniu analizy rynkowej oraz w celu uproszczenia zasad, Instytucja Zarządzająca opracowała i przedstawiła 23 propozycje zmian Programu dotyczących poszczególnych instrumentów wsparcia.

Jednocześnie w celu zapewnienia skutecznej realizacji Programu, Instytucja Zarządzająca przygotowała kryteria wyboru operacji w ramach wybranych instrumentów wsparcia. Propozycje te były następnie opiniowane i zatwierdzane przez Komitet Monitorujący PROW 2014-2020.

Komitet Monitorujący został powołany w dniu 13 marca 2015 r. zarządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W skład Komitetu wchodzi przedstawiciele podmiotów zaangażowanych w realizację Programu, a także przedstawiciele strony rządowej, samorządowej, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych oraz partnerów społecznych i gospodarczych. W posiedzeniach Komitetu, w charakterze obserwatorów, uczestniczą: przedstawiciele Komisji Europejskiej, przedstawiciel jednostki

certyfikującej, przedstawiciele instytucji zarządzających programami operacyjnymi realizowanymi w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz przedstawiciel Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Komitet wspiera Instytucję Zarządzającą w procesie monitorowania, wdrażania i zarządzania Programem.

W 2015 roku Komitet podjął szereg uchwał dotyczących zmian Programu oraz kryteriów wyboru operacji w ramach poszczególnych działań Programu.

Realizacja zakładanych uproszczeń dla beneficjentów

1. wprowadzenie możliwości składania wniosków za pomocą formularza umieszczonego na stronie internetowej podmiotu wdrażającego

Działanie wdrażane na bieżąco. Wnioski o przyznanie pomocy w ramach PROW 2014-2020 dotyczące poszczególnych działań, poddziałań i typów operacji publikowane są na stronie internetowej podmiotów wdrażających w wersjach elektronicznych, co upraszcza proces ich wypełniania. Możliwość elektronicznego aplikowania o wsparcie obecnie funkcjonuje w przypadku tzw. działań obszarowych PROW 2014-2020 (działania 8, 10, 11 i 13), w których rolnik ma możliwość składania wniosku za pomocą aplikacji e-Wniosek.

W przypadku pozostałych działań, w miarę możliwości, przewiduje się sukcesywne udostępnianie możliwości składania wniosków za pomocą formularza umieszczonego na stronie internetowej. W chwili obecnej formularze wniosków są udostępniane w wersji elektronicznej, aktywnej, która umożliwia jego elektroniczne wypełnienie.

2. udostępnienie generatora wniosków, przy pomocy którego możliwe będzie prawidłowe przygotowanie wniosku poprzez dostępną instrukcję wypełniania wniosku w formie pomocy przy każdym wypełnianym polu oraz w formie listy błędów przy walidacji wniosków; aplikacja będzie umożliwiała tworzenie, edycję i drukowanie wniosków

W ramach płatności obszarowych PROW 2014-2020 (działania 8, 10, 11 i 13) rolnik ma możliwość składania wniosku za pomocą aplikacji e-Wniosek, która weryfikuje kompletność wniosku, dodatkowo podczas wypełniania konkretnych pól pojawia się tzw. pomoc kontekstowa – instrukcja jak należy wypełnić konkretne pole plus ewentualne informacje dodatkowe np. w zakresie wnioskowanej płatności. Dla wnioskodawców przygotowano także film instruktażowy na stronie www.arimr.gov.pl, obrazujący sposób składania wniosku przy pomocy aplikacji e-Wniosek. Aplikacja ta umożliwia również zapisanie wypełnionego wniosku oraz jego wydruk.

Dotychczas wdrożono szereg rozwiązań szczegółowych: dla typu operacji *Modernizacja gospodarstw rolnych* i *Inwestycje w gospodarstwach położonych na OSN* udostępniono biznesplan, którego konstrukcja w znacznym stopniu odpowiada powyższym wymaganiom, natomiast dla poddziałań *Premie dla młodych rolników* i *Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa* opracowano i udostępniono interaktywny formularz służący do przygotowania biznesplanu.

Ponadto, w najbliższym czasie zostanie udostępniony uproszczony, samoliczący kalkulator do ustalenia wielkości ekonomicznej gospodarstw rolnych.

W ramach poddziałania *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* tworzony jest generator wniosków, przy pomocy którego możliwe będzie prawidłowe przygotowanie wniosku poprzez dostępną instrukcję wypełniania wniosku w formie pomocy

przy każdym wypełnianym polu oraz w formie listy błędów przy walidacji wniosków. Aplikacja będzie umożliwiała tworzenie, edycję i drukowanie wniosków.

W przypadku pozostałych działań, w miarę możliwości przedmiotowe rozwiązania będzie wdrażane sukcesywnie w trakcie realizacji Programu.

3. usprawnienie kontaktu pomiędzy beneficjentami a podmiotem wdrażającym poprzez wdrożenie narzędzi informatycznych ułatwiających komunikację

Wnioskodawcy i beneficjenci mają możliwość zadawania pytań w formie telefonicznej, mailowej przez infolinię, jak również osobiście w punktach informacyjnych we wszystkich oddziałach regionalnych i biurach powiatowych ARiMR, a także w punkcie informacyjnym MRiRW. Szczegółowe informacje udzielane są także przez pozostałe instytucje wdrażające poszczególne działania. W MRiRW trwają prace nad opracowaniem narzędzia informatycznego wspierającego proces zarządzania Programem. Obecnie wnioskodawcy mają już możliwość wnioskowania o przekazanie dodatkowych informacji również za pomocą narzędzi informatycznych np. e-mail, e-Puap.

4. wykorzystanie narzędzi informatycznych w celu upowszechniania informacji o Programie, w szczególności informowania o warunkach przyznania pomocy, wymaganych dokumentach aplikacyjnych, najczęściej występujących błędach popełnianych przez beneficjentów, udostępnianie na stronie internetowej poradników, zbioru pytań i odpowiedzi tzw. FAQ (ang. Frequently Asked Questions), pomocniczych narzędzi informatycznych dotyczących sporządzania dokumentów oraz wszelkich innych informacji pomocnych dla beneficjentów

Wdrażane na bieżąco. Informacje na temat zakresu wsparcia oraz wszelkich kluczowych elementach poszczególnych instrumentów PROW 2014-2020, w tym w zakresie np. najczęściej zadawanych pytań zostały zamieszczone na stronie internetowej MRiRW, ze stosownym odniesieniem do stron internetowych podmiotów wdrażających. Ponadto na stronie internetowej ARiMR udostępniono poradniki, zbiory pytań i odpowiedzi tzw. FAQ. Systematycznie są zamieszczane i aktualizowane informacje na temat najczęściej popełnianych przez beneficjentów błędów. Agencja na bieżąco przygotowuje i udostępnia nagrania instruktażowe dotyczące wypełniania wniosków. Stosowne odniesienia zastosowano również dla działań wdrażanych przez pozostałe podmioty wdrażające.

5. zminimalizowanie liczby załączników do wniosku poprzez weryfikację informacji przy pomocy narzędzi elektronicznych/internetowych; rezygnacja z wymogu przedstawiania zaświadczeń na rzecz składania oświadczeń, rezygnacja z obowiązku złożenia ważnych certyfikatów, pod warunkiem, iż możliwa będzie weryfikacja wymaganych informacji w udostępnionych przez inne podmioty bazach danych

Zrezygnowano z konieczności dostarczania przez wnioskodawców ksiąg wieczystych znajdujących się w elektronicznej bazie ksiąg wieczystych.

Zrezygnowano z wymogu przedstawiania zaświadczeń z KRUS w związku z uruchomieniem w ARiMR aplikacji umożliwiającej weryfikację podlegania ubezpieczeniu społecznego rolników z bazą danych KRUS.

Odstąpiono od wymogu przedkładania załączników, które obejmowały informacje zawarte w ogólnodostępnych bazach danych i rejestrach.

6. uproszczenie dokumentacji związanej z wnioskowaniem o przyznanie pomocy, w tym ograniczenie do niezbędnego minimum wymaganych dokumentów

Połączono oświadczenia składane na wzorach opracowanych przez ARiMR w jeden załącznik wypełniany opcjonalnie poprzez zaznaczenie odpowiednich check box-ów (*Modernizacja gospodarstw rolnych*).

Zrezygnowano z wymogu przedkładania przez grupę zaświadczenia o wpisaniu grupy do rejestru (*Tworzenie grup producentów i organizacji producentów*).

Odstąpiono od badania statusu MSP w naborach dla rolników i domowników, odstąpiono od obowiązku dołączenia do wniosku dokumentacji dotyczącej ewidencji środków trwałych przy składaniu wniosków przez rolników lub domowników (*Wsparcie na inwestycje w zakresie przetwórstwa i wprowadzania do obrotu lub rozwoju produktów rolnych*).

Wprowadzono możliwość składania wniosków o płatność dla działań inwestycyjnych w Biurach Powiatowych.

Przyjęto uproszczone formy wsparcia w poddziałaniach 19.1, 19.2 i 19.4 (działanie *LEADER*), co pozwoliło na ograniczenie informacji zawartych we wnioskach o przyznanie pomocy dla tych poddziałań, w tym liczby załączników.

7. *wprowadzenie jednego wspólnego wniosku, obejmującego oprócz płatności bezpośrednich, płatności dla obszarów ONW, płatności rolnośrodowiskowych, również płatności w ramach zalesień. Wniosek kontynuacyjny, który jednocześnie powszechnie byłby dostępny w wersji elektronicznej*

Wdrożono. W ramach płatności obszarowych PROW 2014-2020 (działanie 8, 10, 11 i 13) rolnik ma możliwość składania jednego, wspólnego wniosku, także przy pomocy aplikacji e-Wniosek.

8. *ograniczenie obowiązku składania ankiety monitorującej (we wszystkich przypadkach, gdzie jest to możliwe, pozyskiwanie danych dotyczących realizacji wskaźników na etapie zakończenia operacji – wraz z wnioskiem o płatność końcową, w przypadku jeżeli zastosowanie ankiety będzie wskazane, proponuje się ograniczenie ich liczby - jedna ankieta zamiast kilku składanych cyklicznie)*

Zrezygnowano z obowiązku składania ankiety monitorującej. Wprowadzono sprawozdanie / informację po realizacji operacji, która jest przedkładana w rok po zakończeniu operacji (w przypadku działania 6.4 również 3 lata po realizacji operacji).

9. *zredukowanie liczby podmiotów wdrażających działania skierowane do beneficjentów z obszaru LSR*

Wdrożono. W obecnej perspektywie finansowej PROW 2014-2020 - działanie *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER* jest w całości wdrażane przez samorządy województw (w ramach PROW 2007-2013 część działań osi Leader były wdrażane przez samorządy województw, a część przez ARiMR).

10. *wdrożenie koncepcji tzw. „operacji parasolowej”, dzięki której dotychczasowi beneficjenci pomocy udzielanej na realizację projektów o małym budżecie, poza koniecznością poddania się ewentualnej kontroli ze strony podmiotu wdrażającego, nie będą mieć z nim styczności, wszelkie formalności załatwiając bezpośrednio w LGD*

Wdrożono projekt grantowy w ramach poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność*. Projekty grantowe są implementacją koncepcji tzw. „operacji parasolowych”.

Beneficjentem operacji (projektu grantowego) jest LGD, który ubiega się o pomoc, zawiera umowę o przyznaniu pomocy z podmiotem wdrażającym, otrzymuje płatność i ponosi odpowiedzialność z tytułu

realizacji operacji. Jednocześnie LGD (będąc grantodawcą) udziela wsparcia innym podmiotom (grantobiorcom), którzy realizują poszczególne zadania w ramach operacji.

11. *wykorzystanie możliwości udzielania pomocy w formach zryczałtowanych (w tym standardowych kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stopy ryczałtowej)*

Zryczałtowane formy udzielania pomocy wprowadzono w ramach działań *Transfer wiedzy i działalność informacyjna, Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw* oraz *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER* (poddziałania 19.1, 19.2 i 19.4).

12. *wprowadzenie możliwości korzystania z systemu zaliczkowego*

Wdrożono. Rozwiązanie funkcjonuje od początku wdrażania Programu. Zostało uregulowane ustawą z dnia 27 maja 2015 r. *o finansowaniu wspólnej polityki rolnej* i rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

13. *wprowadzenie możliwości realizacji projektu w systemie „zaprojektuj i wybuduj”*

Możliwość realizacji projektu w systemie „zaprojektuj i wybuduj” wprowadzono w ramach działania 7 dla operacji typu *Gospodarka wodno-ściekowa* oraz *Budowa lub modernizacja dróg lokalnych*. Powyższe rozwiązanie zaplanowano również w ramach typów operacji *Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów* oraz *Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej*.

14. *ogłaszanie harmonogramu naborów wniosków z odpowiednim wyprzedzeniem, co pozwoli beneficjentom na lepsze przygotowanie dokumentów aplikacyjnych i zwiększy ich szanse na otrzymanie pomocy; ponadto pozwoli to beneficjentom na odpowiednie zaplanowanie realizacji operacji*

Harmonogramy naborów wniosków są projektowane i opracowywane wspólne przez instytucję zarządzającą oraz agencję płatniczą z wyprzedzeniem oraz podawane do publicznej wiadomości na stronie internetowej MRiRW.

POSTĘPY W REALIZACJI PLANU EWALUACJI

Ze względu na początkowy etap wdrażania Programu w latach 2014-2015 prace z zakresu ewaluacji zostały skierowane na organizację systemu ewaluacji, zapewnienie odpowiednich danych na potrzeby monitorowania i ewaluacji oraz zainicjowanie współpracy z właściwymi interesariuszami.

W dniu 17 lipca 2015 r. zarządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi powołana została Grupa Zarządzająca Ewaluacją PROW 2014-2020. Grupa wspiera Instytucję Zarządzającą PROW 2014-2020 w procesie ewaluacji poprzez: planowanie ewaluacji PROW 2014-2020, w tym proponowanie tematów ewaluacji; opiniowanie rocznych planów oceny; współpracę przy realizacji wybranych badań ewaluacyjnych oraz monitorowanie wdrożenia rekomendacji wynikających z przeprowadzonych ewaluacji PROW 2014-2020. W 2015 r. odbyło się jedno posiedzenie Grupy. Spotkanie miało charakter inauguracyjny prace Grupy. Przedstawiono główne założenia dotyczące zadań i sposobu funkcjonowania Grupy oraz przyjęto regulamin prac.

DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z UTWORZENIEM I FUNKCJONOWANIEM KRAJOWEJ SIECI OBSZARÓW WIEJSKICH (KSOW)

Zgodnie z art. 54 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1305/2013 „*Każde z państw członkowskich tworzy krajową sieć obszarów wiejskich, która skupia organizacje i struktury administracyjne zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich. Partnerstwo, o którym mowa w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, również stanowi część krajowej sieci obszarów wiejskich*”.

Pełna funkcjonalność KSOW została zapewniona zgodnie z art. 12 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. *ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)*. Krajowe podstawy prawne do utworzenia KSOW zostały zapewnione w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. *o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* oraz rozporządzeniach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Instytucja Zarządzająca opracowała plan działania KSOW na lata 2014-2020, a także dwuletni plan operacyjny KSOW na lata 2014-2015.

Ponadto zarządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi powołano Grupę Roboczą do spraw KSOW oraz uchwałami Zarządów Województw powołano Wojewódzkie Grupy Robocze. W ramach prac Grupy Roboczej do spraw KSOW powołano 4 grupy tematyczne: ds. podejścia LEADER, do spraw młodzieży na obszarach wiejskich, do spraw innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, do spraw współpracy i komunikacji w ramach KSOW.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich ma charakter otwarty. Uczestnikami Sieci mogą być wszystkie podmioty zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich. Udział partnerów w Sieci zapewnia jednostka centralna oraz jednostki regionalne, CDR i wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego (WODR), wojewódzkie grupy robocze i Grupa Robocza ds. KSOW na poziomie krajowym.

ROZPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O PROGRAMIE

Podczas realizacji działań objętych Planem Operacyjnym KSOW na lata 2014-2015 podmioty tworzące strukturę KSOW zapewniały upowszechnienie informacji o PROW 2014-2020 oraz o KSOW.

Upowszechnianie informacji o PROW 2014-2020 było realizowane na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji UE nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r., projektu księgi wizualizacji zamieszczonej na stronie MRiRW oraz wytycznych MRiRW.

Zgodnie z załącznikiem 2 Strategii komunikacji PROW 2014-2020 celem działań informacyjno-promocyjnych, przewidzianych do realizacji w II połowie 2015 r. było:

- zwiększenie poziomu wiedzy ogólnej i szczegółowej dotyczącej PROW 2014-2020, w tym zapewnienie informacji dotyczących warunków i trybu przyznawania pomocy dla potencjalnych beneficjentów w zakresie praktycznej wiedzy i umiejętności o sposobie przygotowania wniosków, biznesplanów oraz dla beneficjentów w zakresie przygotowania wniosków o płatność;
- zapewnienie prawidłowej realizacji operacji przez beneficjentów, zgodnej z wymogami określonymi w Programie;
- podsumowanie realizacji działań PROW 2007-2013.

Podstawową formą przekazywania informacji były konferencje, spotkania szkoleniowo-informacyjne, warsztaty, szkolenia i spotkania informacyjne, podczas których dystrybuowano materiały informacyjno-promocyjne dotyczące Programu.

Prowadzone były strony internetowe oraz punkty informacyjne PROW 2014-2020.

Utrzymywany był kontakt ze środkami masowego przekazu: radiem, prasą regionalną, lokalną oraz branżową – rolniczą, w szczególności emitowano audycje radiowe w krajowych i regionalnych rozgłośniach radiowych oraz programy telewizyjne w krajowych i regionalnych stacjach.

Dystrybuowane były ulotki i broszury dotyczące PROW 2014-2020, m.in. w trakcie konferencji, szkoleń, spotkań szkoleniowo-informacyjnych, a także podczas większych imprez poświęconych rolnictwu i obszarom wiejskim oraz podczas bezpośrednich konsultacji potencjalnych beneficjentów w poszczególnych podmiotach.

Informacje dotyczące Programu udzielane były podczas międzynarodowych, ogólnopolskich, regionalnych lub lokalnych imprez o charakterze rolniczym, targów, imprez plenerowych, festynów wiejskich – w formie stoisk informacyjnych.

ⁱ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006